

REDACTIUNEA,
 Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimit.
 INSERATE se primesc la ADMINISTRATIONE în Brașov și la următoarele Birouri de anunțuri:
 În Viena: M. Dukas Nachf. Max. Augenthaler & Emerich Lesner. Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppelke Nachf. Anton Oppelk.
 În Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. În Hamburg: Marotyl & Liebmann.
 PREȚUL INSERȚIUNILOR: o serie garmond pe o colonă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. — Publicări mai dese după tariful și învoială.
 RECLAME pe pagina a 8.a o serie 10 cr. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

A N U I L X I

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
 Abonamente pentru Anstro-Ungaria:
 Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
 N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 N-rii de Duminică 8 franci.
 Se primumeră la toate oficiile postale din țară și din afară și la d-nii colectori.
 Abonamentul pentru Brașov
 Administrațiunea, Piața mare, Târgul Inului Nr. 30, etajul I.
 Pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. — Un exemplar 5 cr. v. a. sau 15 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 275.

Brașov, Luni-Marți 15 (27) Decembrie.

1898.

„Sistemul.“

Triste și jalnice sunt contemplările, ce se fac din incidentul sârbătorilor Crăciunului de către foile maghiare și germane asupra situațiunii prezente în statele dualiste.

Au trecut trei-deci de ani, de când s'a inaugurat sistemul de guvernare dualist pe temeiul supremației rasei maghiare și germane. Cu ocaziunea aniversărei de 25 de ani a acestui sistem, guvernamentalii din ambele emisfere ale monarhiei intonau încă imnuri de bucurie, că instituțiunile dualiste au prins rădăcină pentru toate timpurile.

Și astăzi ce vedem? Intri'o parte și intr'alta se manifestă cea mai serioasă și adâncă îngrijire nu numai pentru raporturile între statele dualiste, ci chiar și pentru existența constituțiunii lor.

Sunt foarte semnificative constatările, ce le face cu privire la situațiunea actuală organul de frunte al liberalilor germani din Austria, a acelor liberali, cari întotdeauna au căutat să susțină cel mai strins contact cu partida liberală ungurească.

Etă cum caracterizează „Neue fr. Presse“ situațiunea actuală:

„Nu se tractează așă de aceea, că ore se existe această, ori altă constituțiă (austriacă), ci de aceea, decă mai pōte exista o constituțiă. Parlamentul imperial, care a fost multe luni cu totul paralizat, funcționează erăși la părere, dēr bola, ce rōde la mēduva lui, se continuă. Drepturile sale cele mai importante nu se valoroză, în toate cestiunile mai însemnate dispune numai ministeriul, ca și când nici n'ar exista parlamentul.

„Tot așa se întâmplă și cu clădirea seculară a statului constituțional ungar. Nu de mult ea deștepta încă invidia noastră, fiind-că în falnica sa strălucire părea a fi întemeiată pentru veciă. Peste noapte însă a căpētat crepătură, și cei mai

bunī patrioți maghiari privesc mănăniți într'un viitor afară de lege și cu toate consecențele rele ale acestei stări“.

„Chiar și raporturile esteriore ale monarhiei arată simptome, că nu mai sunt neatînse de criza interioră, și deși stările de față se susțin cu chiu cu vai prin provisorii pe timp scurt, totuși nu pōte nimenea răspunde la întrebarea: ce formațiune definitivă va eși din toate acestea?“

Aici a adus dēr lucrările sistemul de guvernare practicat până așă în Austria și Ungaria.

Starea critică de față în ambele parlamente a cauzat o obstrucțiunea, sēu rēsvrătirea minorităților, cari fac cu neputință, ca guvernele și majoritățile să conducă mai departe afacerile între marginele prescrise de constituțiune.

Cea mai interesantă aparițiă este însă lupta partidelor reunite opoziționale în dieta ungară în contra „sistemului“. Nu se mai mulțumesc cu rēsturnarea lui Banffy, ci cer cu tot mai mare vehemență să cadă și sistemul.

Care sistem? Până acum nu eram în clar, ce înțeleg opoziționali unguiri, când cer delăturarea sistemului. Credeam, că e vorba aici mai ales de sistemul de corupțiune practicat la alegerile dietale. Astăzi suntem mai lămuriți în privința această.

Unul din corifeii partidei apopyiste, numită „națională“, a spus în ședința din urmă a dietei, că e vorba aici de sistemul politic, cel a clădit Tisza și care este numai un sistem de putere personală. E vorba de-a se restringe influența de putere nemărginită, ce i s'a asigurat guvernului prin sistemul introdus de Tisza, care mai întâiu a sciut să subjughe administrațiia politică, apoi printr'o lege strictă disciplinară a căștigat putere asupra fiă-cărui func-

ționar, ér în urmă a creat instituțiia fișpanilor.

Contra acestui sistem, care a exploatat viața publică, în modul cel mai nerușinat, luptă opozițiunea maghiară. Acest sistem voește să l rēstorne.

De va cădē sistemul, despre care a vorbit amintitul corifeu apopyist, această va aduce fără îndoelă o mare ușurare țării și popoilor ei, dēr numai în parte se vor delătura printr'asta relele existente.

Nu mai decă va cădē întreg sistemul de guvernare și decă se vor reforma toate legile asupritōre, cari de fapt eschid majoritatea populațiunii statului dela participarea la viața constituțională, se pōte aștepta o adevărată întōrcere spre bine.

Crăciunul Ungurilor.

Din incidentul sârbătorilor Crăciunului, toate foile unguresci publică articuli contemplativi la situațiune, unii din ei foarte caracteristici.

Guvernamentalul „Pesti Napló“ numește Crăciunul Ungurilor „Crăciun negru“. Nu dă credēmēt celor ce prevestesc întōducerea absolutismului maghiar, dēr avertisează pe conaționali săi să bage de sēmă, ca „spiritul parlamentar adevărat maghiar se nu se pērdă ou totul“. Făcēnd alusiune la obstrucțiunista dīce, că parlamentul unguresc înainteză cu pași uriași pe calea fatală, pe care popōre mai mari, mai puternice și mai unitare, decăt Maghiarii, și-au riscat libertatea și viitorul. „Numai acum înțelegem adevăratele însemnate a acelu „vechiu blăstēm“, despre care ni au vorbit poeții și bărbații noștri de stat și care de seculi persecută națiunea noastră... Această este ura învăpăiată, de care fiți altor națiuni nici nu sunt capabili“, dīce „Pesti Napló“. Termină cu constatarea, că „nici-odată Maghiarii n'au pomenit sârbători mai triste ca acestea“.

Kossuthistul „Egyetértés“ publică un articol subscris de Francisc Kossuth. Acesta dīce, că „tocmai acum, în sârbătōrea păcii,

isbucnesc semnele rēsvrătirei în multe puncte ale țerei; omenii renunță la bucuria pacnică familiară pentru a se aduna și a protesta... în contra acelu sistem de guvernare, decăt care mai corupt n'a cunoscut istoria maghiară de pe timpul Maria Teresie... sistem, care constă din nedreptăți, din confiscarea drepturilor, din violarea legilor, din întrebuițarea tuturor mijlōcelor pentru scopurile unui partid“. Tot rēul îl atribuie unei singure persoane, lui Banffy, despre care crede, că numai pentru aceea e susținut de partida sa, deōrece această se teme, că cădēnd Banffy, va cădē împreună cu el și sistemul.

„Budapesti Hirlap“ arată starea de decadență a constituției unguresci și dīce, că „Ungaria nici nu mai e așă atāt stat, cât mai mult o întreprisă“. Sistemul lui Tisza Kalman a împărțit „națiunea“ în două clase: clasa jăfuitorilor și clasa celor jăfuiți. Pe partea celor dintăiu stă îngămfaarea și volnicia, pe a celor din urmă ura și desperarea. Această luptă între partide încuragează pe toți dușmanii Ungurilor, pe „Valahii“, pe Croați și pe Austriaci. Numărul amicilor Maghiarilor a scădūt în totă Europa și încrederea în Maghiari a dispărut. „Crisa este aci“, dīce în fine „B. H.“, „și criza constituției e criza statului nostru, ba acușă pōte să urmeze și catastrofa națiunei“. Termină cu dorința, ca Crăciunul să le aducă un mântuitor, care să-i scape de primejdia peirei.

„Alkotmány“, organul partidei populare, se întrebă: „Ce a devenit întregă viața noastră publică? — O piștă, dīce, unde alături cu hainele vechi se vinde virtutea cetățenescă, onōrea, stima patriotică... Patria această a devenit un cimiter jalnic, unde se putredesce în morminte tot, ce s'a creat în decurs de deuce seculi creștinesci. Aici totul e nimicit și omului îngrijat îi vine să credă, că dreptul, libertatea și moravurile politice în veci nu vor mai învia aici... De aceea națiunea sârbăză așă cu amar și îngrijiri în inimă“.

În spiritul acesta sunt scriși articuli de Crăciun mai ai tuturor foilor unguresci.

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

Limba vechilor noastre cărți bisericesci.

(Ființa și cronologia ei).

De

Nicolae Sulică.

(6)

(Urmare).

Abnormități de felul acesta pāstrēzē*) Coresi în psaltirea sa, ceea-ce mai denotă și superficialitatea cunoștinții limbei slave atāt din partea lui Coresi, cât și din partea autorului psaltirei scheiane.

Conservatismul în tradițiunea literară așa-dēră nu trebuie de loc perdut din vedere atunci, când se tracteză despre firea și proveniența limbei romănesci, depuse în primele momente de limbă cunoscute până așă. Alt exemplu instructiv pentru acest

*) Hașdeu. Cuvinte I pref. și Șăineanu, Semasiologia pg 72, atribuie toate aceste false interpretări diaconului Coresi, pe când e evident, că el le-a împrumutat direct din psaltirea scheiană.

conservatism avem în textele mähăcene, în cari „rotacismul“ nu obvine decăt în unele scrieri, ér în celelalte nu. Lucrul se explică și aici numai prin conservarea intactă a textului scrierilor copiate. Decă popa Grigorie ar fi fost autorul tuturor acelor texte, și decă rotacismul ar fi fost general în părțile Mähaciului, fără îndoială s'ar fi aplicat peste tot rotacisirea lui n (treccerea între 2 vocale a lui n în r).

Cel-ce e cât de puțin inițiat în istoria limbei, trebuie să-și esplice în același chip forme paralele, ca „vesmente“ și „vesminte“, „menciură“ și „mînciură“ (mînciună) „menre“ și „mînre“ (mine) etc. ce le înțel-nim în același text, și anume în Condicele Voronețau. Nu pōte fi vorba aici de-o epocă de tranșiție, în care să se întrebuițeze promiscue forma mai veche și forma cea nouă, căci această ar trebui să se afirme mai despre toate textele mai vechi bisericesci, în cari mai peste tot ne surprind duplicate și fluctuațiuni de felul acesta. Tocmai această fluctuațiune și nesiguranță fonologică e argumentul cel mai puternic, că Codicele Voronețean, în forma, în care

ni-se prezentă, e copiat. Formele cu „i“ ca „vesminte“, se datoresc copistului, care involuntar și pōte inconșciu le-a introdus în locul formelor cu „e“, ca „vesmente“ ale originalului, care ca limbă e evident, că reprezintă o epocă cu mult mai veche, decăt epoca în care s'a copiat. Decī folosind terminul tehnic corēspondētōr, aici avem de a face mai mult cu un moment ortografic, decăt ortopic.

Un cas analog de conservatism ortografic avem la așa numitul „u“ final, care-l aflăm scris în cărțile bisericesci până în timpul din urmă, cu toate că de mult a dispărut din graiul viu și, ce e și mai interesant, precum ușor a putut observa ori și cine acest „u“ final romănesc e reprezentat aprōpe consecuent prin „ier“ (Z) sēu „iri“ (L) întocmai ca și în cărțile slavone, unde asemenea era un sunet mort, fără nici o valōre fonetică.

Dēr esemplul cel mai caracteristic pentru servila dependență a scriitorilor noștri bisericesci de antecesorii lor ni-l ofere între altele Pălia dela Orăștiă (1582). Epilogul acestei Pălii, ca spirit și ca idee,

nu e decăt o simplă și neînsemnată modificare a epilogului psaltirei Coresiane (1577); ba ce e mai mult, cuvinte și propozițiuni întregi sunt adoptate cu de-antregul din Coresi. Etă întâiu epilogul psaltirei lui Coresi:

„Din mila lu Dumneșeu, eu diaconul Coresi, dacă vēșui, că mai toate limbile au cuvēntul lu Dumneșeu în limba [lor], numai noi Rumānii n'avēm,.... drept aceea frații miei, prețuilor scrisu v'am aceste psaltiri cu otveat, de am scos de în psaltirea srăbească pre limba rumănescă, să vē fiă de înțelegătură, și grāmăticilor; și vē rog, ca frații miei, să cetiți și bine să socotiți, că vēți vedē înși-vē, că e cu adevăr“.

Etă acum și epilogul Păliei:

„Cu mila lui Dumneșeu, eu Tordași Mihaiu... și cu Hecce Ștefan... ținum într'una la jelanu*) scripturei sfințe,.... că

*) Sē se compare tot din tipăriturile lui Coresi vorbele lui Hanăș Begner (Hans Beckner) în epilogul Tetraevangeliului (1560--1561), că a avut „jelanu“ pentru sfințele cărți creștinesci“.

Luptă la infinit.

Situațiunea dintre partidele maghiare se caracterizează pe de o parte prin serioasele lor intențiuni de a duce lupta între sine la infinit.

În cât privește intențiunile opoziției, remarcăm discursul ce l'a ținut în ședința de Vineri a dietei corifeul apponyist Horanszky. Puteți nici un discurs din câte s'au pronunțat în dietă de două luni încôce, de când bântue criza, n'a fost atât de energic și de necruțător la adresa guvernului și a sistemului păcătos de aș, ca discursul lui Horanszky. Vom avea de câte ori venim la acest discurs. Pentru aș ne restringem la declarația, ce a făcut-o el către sfârșitul vorbirii. „Eu — dize Horanszky între aplausele stângii și stângii extreme — fără de șovăire declar, că decă este cineva, care ține cu mine, imi ofer toate puterile și facultățile mele pentru pustiirea acestui sistem... Simt, că decă din viața țării nu va fi prăpădit sistemul acesta, țera trebuie să se prăbușească atât în privința materială și morală, cât și în privința politică“...

Horanszky a spus multe lucruri de interes. Într'altelă a spus, că sub sistemul inaugurat de Tisza s'a creat instituția fișpănescă, care „n'are păreche nici în Asia, nici în Africa; guvernul crează pe fișpani; fișpanii pe funcționari, aceștia liferază deputații, deputații liferază voturi de încredere... Libertatea publică este pusă în cătuși, țera întrăgă e un cadavru, pe care pôte să pună mâna tot escrocul. Statul se îngrôpă în datorii, tot așa comitatele, orașele, comunele și întrăgă societatea.“...

Banffy fû descris cu atâta putere aștător de Horanszky, încât deputații din stânga l'au tractat cu cele mai grave vătămări. Bartha M. i-a dîs, jca este un mișel ordinar, Justh strigă: Ministrul președinte tot-déuna mințesc! Rușine să-i fie!

Față cu pășirea opoziției, putem privi ca semn de luptă neîmpăcată din partea majorității un articol din oficiosul „Nemzet“, în care se dize: „Nu este permis a-se face concesiuni revoluțiunei parlamentare. Lozinca noastră față cu ea să fie: capitulare necondiționată“....

Dér prospectele luptei înverșunate le măresc în grad și mai potențat cele două proiecte de lege înaintate deja camerei de către ministrul de finanțe asupra provisorului pactului și asupra cuotei. Este adevărat, că în aceste momente de paroxism, guvernul nu avea încărău, trebuia să înainteze proiectele. Cine crede, că el ar pute să fie trecute până la 1 Ianuarie măcar prin desbaterile comisiunilor? Opozițiunea le va combate fără cruțare pe tema, că artic. I. din 1898 lăgă mâinile guvernului față c'un nou provisoriu. Lupta în contra proiectului de provisoriu ar fi și început'o opoziția deja în ședința de Vineri, decă Banffy ar fi fost acasă. O va începe însă de sigur aștă seu mâne afară de ordinea țilei.

*

vădum, cum toate limbile a lu și infloresce într'u cuvintele slăvite a lu Dumneșu, numai noi Rumâni pre limbă nu avem; pentru acea cu mare muncă scosem den limba jidovăscă și grecească și srăbească pre limba rumânească... și le dăruim voo fraților Rumâni, și cetiți și nu judecați necetind mai înainte, că veți cu adevăr afla mare vistiier sufletesc“.

Asemănarea e frapantă, și ne ofere un elocuent exemplu, cum pentru scriitorul român bisericesc, ceea ce s'a scris de un antecesor al seu, pentru el e deja sfânt, e autoritate, e model sacru, ce cu greu se pôte schimba; trebuie decî conservat, seu cel puțin imitat.

Alt exemplu analog ne ofere pe de-o parte Noul Testament de Belgrad (1648),

și precum cuvintele lui Hărăjilă Lucaciu (Lukas Hirschler) în precuvântarea Evangheliei cu învățatură (1580), că el l'fôrte cu inimă fierbinte și cu jale aprinsă de mult jeluia la această luminată carte; ér în post cuvântarea Tălcuiri Evangheliiilor asemenea se dize: „decă am vădut jelanua a mulți proci“ (Apud Cipariu. Analecte p. 16)

În lupta această esacerbată fă-care și aduce momente și incidente nouă. Cercurile politice sunt adenc agitate tocmai acum de o afacere de onore între Banffy și Horanszky. Êtă despre ce e vorba:

În discursul seu amintit, Horanszky a desvêlit o scenă dintre el și Banffy petrecută în Ianuarie 1896. Conte Apponyi publicase din incidentul sêrbătorilor din 1895 un articol, în care provoca la pace și înțelegere în interesul sêrbării milenului. Banffy a rugat pe Horanszky, ca într'o convenire confidențială să-l lămurească asupra intențiilor, ce le-a avut Apponyi prin publicarea articolului. Au și avut o convenire la casa lui Horanszky, la care a participat și Apponyi. În acea conferență privată s'a decis, că Apponyi să înainteze dietei un proiect asupra *judicaturei curiale* în afaceri electorale și în legătură cu această asupra *revisuirii legii electorale*. Banffy, cu puține excepțiuni, a primit proiectul. Mai târziu la intervenția lui Col. Széll, Horanszky a ceretat pe ministrul-președinte, care i-a declarat, că decă în anul acela (1896) nu se va face pactul prin dietă, el va împiedeca din toate puterile, ca un proiect de revisuire a legii electorale să ajungă a deveni lege — adecă, cum dize vorba, a lins, ce a scuiptat.

Din cauza acestor destăinuirî, Banffy a fost vehement atacat, ba chiar insultat în onorea lui, și în urma această ministrul-președinte a adresat cu data de 24 Decemvre o scrisore către Horanszky, în care dize, că a mistificat faptele și și-a exercitat critica parlamentară pe basă mincinosă și cu intențiune fals. Din pricina această numesc pe Horanszky drept un om, „care numai închipuindu se salvat de pedepsire, pôte comite astfel de lașitate“.

Pentru constatările vătămătoare ale ministrului-președinte, Horanszky după — cum anunță toate ziarele din Peșta — va provoca la duel pe Banffy.

Enunțiațiunile lui Coloman Tisza.

Dintre multele enunțiațiuni, ce s'au făcut în țilele acestea de către deputații truntași unguri, cele mai remarcabile sunt vorbirea bătrânului Tisza dela Oradea-mare și scrisorea, ce a adresat'o fostul președinte al camerei, Desideriu Szilagyî, alegătorilor săi din Pojun.

Având acești doi corifei liberali, cari sunt de opiniuni opuse, un rol atât de însemnat în luptele actuale, voim să împărtășim cetitorilor noștri mai pe larg cuprinsul enunțiațiunilor lor. Începem cu vorbirea dela Oradea mare a lui Coloman Tisza.

Tisza a spus la început, că de luni de țile nu se mai pôte discuta în cameră nici un lucru serios; cu ajutorul tuturor mijloacelele posibile, obstrucțiunea a făcut

cu neputință ori-ce desbateri, și sêptămâni întregi discusiunea s'a învêrtit în jurul întrebării, că pe care și se se pună în desbateri proiectul de indemnitate. În chipul acesta — dize — am ajuns la data de 1 Decemvre. Atunci fie-care se îndoia, că ore fi-va posibil, ca până la anul nou să se voteze proiectul de indemnitate atât de necesar? Între astfel de împrejurări, preocupat serios cu această afacere, mi-s'a înspirat o idee pentru care iau întrăga răspundere, ideea de a căuta un mijloc, prin care pe de-o parte să admoniam încă odată pe toți membrii camerei, că ar fi timpul, ca cel puțin proiectul de indemnitate să-l lăsăm a deveni lege; ér decă acesta n'ar succede, să constatăm de altă parte, că nu din vina majorității camerei urmază — decă urmază — ca afară de ordinea procedurii constituționale, să salvăm interesele patriei. Acesta a fost cauza de căpetenie, pentru-care am înaintat proiectul în conferența majorității.

Tisza desfășură apoi cestiunea, că proiectul seu nu cuprinde o *imputernicire*, ci numai numai o *admoniere* referitor la aceea, că prin imputernicirea ce se dă guvernului în proiectul seu, guvernul pôte să mîrgă până aici, și mai departe nu. De altmintearea — dize oratorul — vă întreb în ce zace învinuirea, că un club voescel să lupteze prin decisiunea sa drepturile parlamentului și a țiaia în sfera lui de drept. Ori unde în lume sunt partide, un membru al acestora, vrînd să înainteze parlamentului un proiect, pe acesta îl face cunoscut prima dată în clubul, al cărui membru este, pentru-ca partida să aibă cunoscința despre el, să-l sprijinescă, cri să-l respingă.

„Mărturisesc, că n'ași voi să folosesc cuvinte aspre, nici nu voiți folosi, a suspiciunea intențiunii cu atât mai puțin, și acesta nu pentru-că dór n'ar merita membrii partidei, ci fiind-că țin de nedemn pentru mine. Însă nu văd acei domni (opoziționali) câte pagube au pricinuit și până acum țării? — deși, cutez a declara, autoritatea țării atât în interiorul monarchiei, cât și înaintea străinătății n'a fost nicî odată atât de mare, ca acum, când ochii lumii sunt așintiți asupra statului, care formază basa sigură a monarchiei austro-ungare; nu observă ei, că prin aceea, că toate raporturile devin nesigure în privința materială, câtă pagubă pricinuesc fie-cărui cetățen, care trăesce după munca lui, fie agricultor, fie comerciant seu industriaș, și ce pagube materiale se fac creditului țării. Ungaria nu este un stat atât de bogat în bani, încât ea să nu fie avisată la sprijinul capitalului din străinătate. Acest capital îl capătă eftin, decă raporturile sunt consolidate, din potrivă nu-l capătă, decă nu sunt consolidate“.

Vorbesc de opoziție și se minunază, că 48-tiștii, cari stau pe cea mai extremă margine a liberalismului, se aliază cu partida

poporală și cu partida „națională“ (apponyistă); se miră, că partida „națională“, care dize, că stă pe basa dela 67, ba nu este adversară necondiționată nici a teritoriului vamal comun, se aliază cu aceea, cari vor să derime această basă, cari pretind ridicarea barierelor vamale, și se mai aliază cu cine? — cu partida poporală, pe când ei deși n'au luat parte în formarea legii, ci o parte a lor au combătut'o, totuși au accentuat, că ceea-ce este odată lege, trebuie ținut. S'au aliat — dize — cu partida poporală, pe al cărei standard stă scris: legea această nu e lege, ci este iertat și o datorie a i-se sustrage. Decă vor scera succese, ale cui vor fi succesele? Eu cred, că fie-care ar crede că sunt ale lui, că el e mai dextru și că ceilalți fi sêrvesc.

„Mărturisesc, că mi-ar servi spre bucurie, decă ași vedé, că acest proiect se înainteză dietei; nu dîc însă, că s'ar desbateri, deore-ce nimeni n'a crezut, că îl vom desbateri. Decă s'ar înainta camerei, ar fi o dovadă pentru cei viitori, că cine sunt aceea, cari au provocat necesitatea procedurii afară de constituțiune. Decă ei vor să încunjure această, decă desaproabă atât de mult starea această, — au în mâna lor cheia rezolvării. Să primescă ceea-ce au putut și până acum, să primescă proiectul de indemnitate, ér decă nu-l primesc, să lase a-se puté desbateri asupra afacerilor pactului cu Austria, și atunci totul se va sfîrși, și nimenui dintre noi nu-i va mai trăsni prin minte să vorbescă vr'odată despre această. Domnii aceștia însă (opoziția) mai bine vor să facă față cu partida liberală pe mântuitorii patriei și constituțiunei, și decă e să mărturisim adevêrul: această nu e problemă grea, fiind-că a salva patria și constituțiunea, când nimeni nu le atacă, dîc, nu este lucru greu.

„Scie fecine, că în viața mea întrăgă am fost adversarul cloturei și n'o doresc nicî aș; dér decă am ajuns acolo, că trebuie să alegem între constituțiunea parlamentară și între clotură, atunci fie-care trebuie să cumpanescă îndoit, pe care dintre două să alégă.

„Se dize, că ar fi trebuit să ne înțelegem cu obstrucțiunii. Asta-i fôrte frumos, ba eu cred, că la singuraticile proiecte, la unele cestiuni trebuie să ne consultăm, ba să facem chiar concesiuni opozițiunei, care stă între marginile ei. Dér care este concesiunea, care o cer, și ce pun în prospect pentru ea? Ei cer, ca majoritatea să capituleze înaintea minorității. Ungaria — n'am uitat încă — a fost sute de ani sub guvernul din minoritate. Atunci constituțiunea ordinelor permite așa ceva. Dér de 30 de ani de când domnesce majoritatea, țera a progresat mult. Repet dér, că eu și aș doresc să nu ne luăm refugiu la clotură, însă decă va sosi acel trist moment, fă-care să-și gândescă, că decă colegii noștri din minoritate au luat învățatură dela domni din „Reichsrath“-ul viene, cari au nimicit autoritatea acestuia, ne va fi dór și nouă iertat a învăța dela cel mai liberal și cel mai mare bărbat de stat al Angliei.

„Puteți să exercitați cea mai aspră critică față cu cele ce le-am dîs. La una însă n'are nimeni drept — adecă de-a calomniă intențiunile mele. Decă judecata d-vostre va fi osânditoare pentru mine, o să mă dora. Voiți suporta însă și această mai bine, decăt să nu fac ceea ce-mi șoptesc inima“.

SCIRILE ȚILEI.

— 14 (26) Decemvre.

Congregația comitatului Bistrița-Năsăud. Primim următorul avis: „Toți membrii românî ai Congregației Bistrița-Năsăud, sunt rugați a-se prezenta la congregația, ce se va ține în 30 Decemvre 1898 la 10 ore, fiind obiecte de reprezentat. Clubul comitatens român“.

† George Cantacuzino. M. S. Regele Carol, fiind încunoscintat despre mórtea fostului ministru de finanțe, G. Cantacuzino, a adresat soției rēposatului, d-nei Elena Cantacuzino, următorea telegramă de condolență:

ér de pe alta Siciul de aur, Sas-Sebes (1683) de popa Ioan din Vinț.

Citez numai câte un pasagiu din ambele cărți spre ilustrarea celor dize. În predoslovie (precuvântarea) Noului testament, dize între altele:

„Acăsta încă vă rugăm să luați aminte, că Rumâni nu grăesc în toate părțile într'un chip, încă nici într'o țera toți într'un chip; pentru aceea cu nevoe pôte să scrie cine-va să înțelégă toți, grăind un lucru unii într'un chip, alții într'alt chip, au veșmânt, au vase, au altele multe nu le numesc într'un chip“.

Pasagiul corăspundător din precuvântarea Siciului de aur sună astfel:

„Așa-vei cuvinte, — pentru-că Rumâni nu grăim toți într'uu chip, — cum iaste oca, pricină a adevărită; hasna — folosul; etc... și altele, cari le-am pus după obiceiul, cum grăesc pre aciaste locuri“ *).

*) Asupra principiilor de traducere espuse în aceste cărți bisericesci, se se vadă studiul meu: „Cum vom traduce pe classici?“ în „Gaz. Trans“. Nrii 32—33 din 1898.

„Că popa Ioan din Vinț a urmat érași întru toate Noului Testament, e destul de clar.

Din exemplele din urmă rezultă cu evidență servila dependență a scriitorilor noștri bisericesci, chiar și acolo, unde s'ar pretinde cât de puțină originalitate, în precuvântări seu epiloge. Aici n'avem de a face cu plagiate în sensul modern al cuvântului: scriitorii se copiază unii pe alții, căci principiul, seu mai bine dîs pre-judițiul bisericii a fost totdeauna acest conservatism aprôpe radical pe toate terenurile posibile.

Drept aceea ideea posesiunei literare la acești scriitori bisericesci ai noștri înzadar o căutam. Conșcii au fost vecii noștri scriitori bisericesci numai de ceea ce Quintilian a exprimat prin cuvintele puse în fruntea acestui tractat:

„Mutari vetat religio, et consecratis utendum est“, seu românesce: „Religiunea nu permite nici o schimbare, drept aceea se va folosi numai ceea ce s'a consacrat deja prin us“.

(Va urma).

„Sunt adenc mahnit de mörtea iubitu-ului vostru soț, în care țera perde un „bun patriot și Eu un servitor credincios și harnic. Rog pe Dumnezeu, ca să sprijinască pe Domniile-Vostre în marea „vostre durere, la care Regina și Eu luăm „cea mai vie parte“.

Töte diarele din Bucuresci fără deosebire de partid apreciază în necrolögele lor cu căldură calitățile distinse și aptitudinile desfășurate de G. Cantacuzino în viața și în activitatea sa politică. Laudă energia, onestitatea și devotamentul, ce l'a pus în serviciul partidului liberal și al țării. „Partidul conservator, dice „Timpul“, n'a avut pöte adversar mai crâncen, decât a fost G. Cantacuzino. Dér adversarul acesta era leal: în fundul consciinței sale zăcea credința sinceră, și nestrămutată, că luptând în contra noastră, își îndeplinea o datoriă cinstită... A fost un servitor devotat al patriei, pe care o servim cu toți“...

Inmormântarea lui G. Cantacuzino, ce s'a săvșit Joia trecută, a fost simplă de tot, conform propriilor sale dispozițiuni: ca să nu fiă inmormântat decât c'un car cu doi cai, să officieze un singur preot de mir, decorațiuni să nu se vadă, onoruri militare să nu fiă, nici musică, nici cor, nici coröne să nu fiă la inmormântarea sa. A mai dispus să nu se facă invitațiuni mortuare, cu töte aceste a fost förte mare numărul celor ce l'au condus la mormânt. Regele și prințul moștenitor au fost reprezentați la inmormântare prin adjutanții lor, Regina prin două dame de onöre. După officierea serviciului divin, ministru-președinte Sturdza, președintele Senatului Gane și președintele Camerei T. Giani, au ținut discursuri relevând talentele, meritele și activitatea neobosită a răposatului. Cordönele carului funebru erau purtate de fruntași ai partidului liberal. Carul din sus simplu și descoperit tras numai de doi cai. Pe el numai o singură corönă: a Curții regale. Înaintea carului mergea un preot de mir, precedat de o delegație a societății vëndătorilor de diare cu drapelul; de personalul imprimeriei „Voinței Naționale“ etc. În urma carului mergeau membrii familiei, apoi adjutanții regali, miniștri, senatori, deputați și cetățeni fruntași din töte clasele. După cortegiu urma trăsura de gală a curții.

O comună, care nu plătesce dare. Lui „Pol. Ért.“ i se comunică, că reprezentanța comunală a comunei *Battonya* a îndrumat pe organele ei, cari încassază dările, ca dela 1 Ianuarie 1899 să se rețină dela colectarea dărilor nevotate de dietă. Decisiunea a fost apelată de persoanele oficioase din comună.

Ministrul președinte Thun în doliu. Din Viena se anunță, că soția ministrului-președinte austriac *Thun* a răposat alaltă-eri dimineața. Era fiica mai în vërtsă a prințului *Carol Schwarzenberg*; s'a născut în 1854 și în 1874 s'a căsătorit după contele *Thun*. Monarchul și-a exprimat condolența printr'o scrisöre autografă, după care ministrul-președinte s'a dus imediat la curte, ca să mulțămescă. Cadavrul răposatei va fi transportat la *Teschén*, în cripta familiei *Thun*.

Sciri din Blășiu. „Unirea“ aduce din Blășiu următorea scire: „On. *Miron Dascal* paroch în Cetate de Baltă din protopopiatul D. Sănmărtinului, e numit paroch în Noul-săseș din protopopiatul Cichindealului. — Teologul absolut dela universitatea din Budapesta *Emil Pop* e numit practicant în cancelaria mitropolitană. — *Alexandru Nicolescu*, student în a VII-a cl. la gimnasiul din Blășiu, e dispus în colegiul Urbanian al S. Congregațiuni de propaganda Fide din Roma, spre a face studiile filosofice și teologice“.

Din Constanța se anunță, că din cauza unei mari furtuni, vaporul *Regele Carol I*, care trebuia să plece Joi s'era la Constantinopol, nu a putut pleca. În adevăr, marele vas a încercat de 2 ori să iese din port, dér n'a putut reuși, din cauză, că remorcherul *Sulina*, care ajută de ordinar vapörele, pentru-ca să pötă intra în port, n'a putut să-i aducă nici un serviciu din

causa furtunei. Trei mari fringhii au fost rupte și personalul era așa de obosit, că vaporul a trebuit să rămână la mijlocul portului. Manevra a durat dela orele 11 și un sfert s'era, până la 4 diminețe. Ora fiind förte avansată, pentru-ca vaporul să pötă sosi la Bosfor, unde nu pöte intra de cât până la 6 ore s'era, s'a renunțat la încercări și s'a hotărît ca vaporul să plece după amiază. *Regele Carol I*, care are pe bord 7 voiajori la clasa I-a, 14 la a doua, 54 la a treia și 5000 tone marfă, a plecat alaltăeri la örele 2 p. m. în mijlocul unei furtuni îngrozitoare.

Serbarea națională a Serbiei. În 23 Decemvre s'au împlinit 40 de ani, de când dinastia Obrenovică a reocupat tronul. Actualul ministru-președinte s'erbesc *Georgevici* a desfășurat în ședința dela 22 l. c. a Skupștinei din Belgrad însemnătatea jubileului de 40 de ani. Serbia oficioasă a serbat dér victoria Obrenovicilor asupra *Karageviciilor*, cari dela 1816 încöce sunt în mare dușmănie. Skupștina din 16 Dec. 1858, după detronarea lui *Karagevici*, a adus la 23 Decemvre pe tron dinastia actuală — și această dată o serbeză acum S'erbii.

Statua lui Mickievič în Varșovia. Polonii din Varșovia au ridicat o statuă renumitului lor poet și luptător național *Adam Mickievič*, care s'a desvilit dizele trecute fără nici o pompă esternă. Guvernul rusesc a interzis ținerea de discursuri. Socialiștii din Polonia rusescă, cari au fost opriiți a participa la serbare, s'au dus la Craovia, unde au depus 40 de cununii pe statua poetului, ridicată acolo în decursul acestui an.

Influenza. Din *New-York* se anunță, că cunoscuta böla *influenza* s'a ivit acolo în mod epidemic. Intr'o singură și 35 ömeni au murit de afurisita böla. S'au luat în töte direcțiunile măsurii de prevenire, scölele s'au închis și stradele sunt curățite d'ilnic cu cea mai mare grijă.

Bölele epidemice în România. Serviciul sanitar al Bucurescilor a înaintat direcției serviciului sanitar superior un tablou de epidemiile, care au fost în Capitală în timpul dela 29 Noemvre până la 5 Dec. curenți: Scarlatină 62 casuri; difterie 60 casuri; febră tifoidă 51; pojar 133 și influență 77 casuri. Scöla dela *Malmaison* și scöla *froebeliană* din strada *Cometul* au fost închise pe timp de 15 zile și s'a ordonat desinfectarea scolilor, deöre-ce s'a constatat îmbolnăvirea unui număr mare de elevi și eleve. — În orașul *Cămpu-Lung* sunt actualmente 122 casuri de pojar. În orașul *Mizil* sunt peste 20 de casuri de scarlatină. Rugeola bătute förte mult în comuna *Arhanghel*, din județul *Velcea*, unde scölele s'au închis. De asemenea s'a închis scöla din comuna *Broșteni*, județul *Suceava*, deöre-ce s'au constatat peste 200 de casuri de coriu (pojar mic).

O bandă de tâlhari. Joi nöptea, 16 tâlhari constituiți în bandă și armați cu pușci și revolvere, s'au dus la casa d-lui *D. Bärzescu*, din comuna *Ibănesci*, județul *Olt*, (România) și spărgënd porțile și ușile au pëtruns în casă. Spre a opri pe locuitori să sară să apere pe *Bärzescu*, tâlharii au început să tragă focuri de pușci și au reușit să bage gröza în toți locuitorii satului. *D. Bärzescu*, auzënd pe tâlhari, a reușit să fugă și să se ascundă în podul casei, ér când soția sa a voit să fugă și ea, a fost prinsă. Tâlharii, după-ce au bătut'o, au început s'o înțepe cu cuțitele, cerëndu-i bani. Nenoroita femeia a spus unde sunt banii și giuvaerurile; tâlharii au luat atunci suma de 3312 lei și giuvaerurile și s'au făcut neveduți. După mai multe cercetări, autoritățile au reușit a prinde pe tâlhari și pe șeful lor, un individ anume *Virgil Voicescu*. Toți tâlharii erau din comuna *Voicesți*, județul *Velcea*.

Gönă în contra Carlștilor. Guvernul spaniol prigonesce cu neîndurare pe Carlști și aderenții lor. Ori unde le dă de urmă, aplică în contra lor aspre măsurii de retorsiune. Până acum a desființat 30 de

casine și reuniuni carliste. Alaltăeri au fost arestați 9 oficeri carliști pentru simplul fapt, că și-au trimis unui croitor uniforme, ca să le repareze.

Intunecime de lună. Măne, în 27 Decemvre la miezul nöptii, vom fi spectacolii unui fenomen interesant al naturii. Pe suprafața lunii se va lăsa o umbră întunecată, care va eclipsa cu desăvërșire strălucirea „blondei zeite“. Mulți de pe globul pământesc — dice *Otto Hoffmann* — vor fi cuprinși de spaimă la vederea acestui fenomen. Indienii cu turbane vor alerga la riul *Ganges*, ca să ajute pe zeita primejduită; locuitorii superstițioși din *Turkestan* vor întâmpina fenomenul cu bătăi de tobe, ca și Chinesii. Persii rășboinic și Turcii vor alerga în ajutorul lunii cu detunături de pușci, ca s'o libereze din brațele mamonului. Pentru locuitorii țörilor civilizate, întunecimea de lună este în primul rând o curiozitate științifică. În Germania, dér mai ales în Franția și Anglia sute de ömeni pândesc momentul în care prin observări pot să-și îmbogățescă cunoscințele. Intunecimea de lună de măne nöpte va fi deplină, deöre-ce umbra ce o va arunca globul pământului, va întuneca total suprafața lunii. Cu astfel de ocazii se produce cel mai minunat joc de color. Luna întunecată apare din când în când, ca și acoperită de un vël negru-suriu, alte-ori verduiu, séu albastru-suriu, de cele mai multe-ori însă roșu-închis.

Avis. Afiam și aducem la cunoscința cetitorilor nöștri, că cunoscuta droguerie din Bucuresci a d-lui *Ioan Tetzu*, succesorul lui *I. Ovessa*, s'a stabilit în strada Academiei Nr. 4, casa *Ovessa*.

Böla estra-ordinară. Diarele americane aduc scirea, că medicii din *Lyen* curéză o fată, care suferă de o böla estra-ordinară. Ea este torturată de furia fömei în măsură așa de mare, încât mănăncă tot ce-i cade în mână. Böla s'a început cu aceea, că fata rupea colțurile foilor dela cărți și le mănca. Mai târziu mănca tomuri întregi. Această hrană caracteristică o iubea atât de mult, încât în timp de 6 săptămâni mănca nu mai puțin ca 12 tomuri dintr'un roman. Medicii, cari curéză fata, cred, că mania ei de a mânca cărți, se va sfirși cu nebulie.

Dare de sémă.

Brașov, 14 Dec. v. 1898.

La apelul făcut de subscrisa direcțiune școlară și adresat tinerimii studioase dela scölele nöștre medii gr. or. române din Brașov, pentru-ca fiă care școlar să contribuie după putință cu obolul séu la acoperirea cheltuelilor unui monument pentru marele *Șaguna*, s'a făcut colectă în fie-care clasă a gimnasiului și a scölei reale. Étä rezultatul colectei:

A. La gimnasiu.

Clasa	I gim. dela	56 școl. fl.	8-16.
"	II	54	7-10.
"	III	32	3-44
"	IV	49	8.—
"	V	32	9.—
"	VI	24	9 93.
"	VII	26	7-30.
"	VIII	24	20-70.

Cu totul: dela 297 școl. fl. 73.63.

B. La scöla reală.

Clasa	I reală dela	23 școlari fl.	1-42.
"	II	23	2.25.
"	III	25	2-15.
"	IV	22	2.65.

Cu totul dela: 93 școlari fl. 8-47.

Suma totală a colectei făcută dela școlarii dela scölele nö-tre medii deci este: fl. 82-10 contribuiți de școlari.

NB. La colecta corpului profesoral, despre care s'a dat samă într'un număr anterior al „Gazetei Trans.“, a mai subscris ulterior D-l *Iosif Maxim*, profesor, suma de 10 fl., — ast-fel totalul sumelor oferite de membrii corpului nostru profesoral face fl. 293.

Virgil Onițiu,
directorul scölelor
medii gr. or. române.

DIVERSE.

Cum se vindecă la popörele din Hindu turbarea? Revista „Cosmos“ din Paris comunică o scrisöre interesantă, pe care a primit'o dela un misiönar frances, aflător în Bengală. Misionarul scrie următöarele: „Cam de-o jumëtete de an mă aflam în *Barumbai*, unde locuiam în casa unui om bogat convertit la creștinism; aici s'a întâmplat, că un căne turbat a mușcat vre-o 6 ori 7 ömeni. Intre aceștia erau și cei doi servitori ai mei. Rana lor săngera tare. Numai decât am dispus să se pună un fier în foc, ca cu acesta să le ardem ranele. Indigenii însă veđënd planul meu, au început a ride și-mi diseră: Ah, *Sahib*, mușcătura nu-i tocmai așa periculöasă; îndată vei vedé cum vindecăm noi ast fel de rane“. Abia roști unul din ei aceste cuvinte și cănele turbat din nou sări asupra lor, dér unul dintre indigeni cu o lovitură puternică culcă cănele la pământ, ér ceilalți îndată alergară la căne, în spintecară burta și-i scöseră ficatul, care încă mișca; l'au tăiat bucățele mörunte și l'au împărțit ömenilor mușcați. Câțva dintre aceștia au și înghițit numai decât ficatul crud al cănelui. — „Să ved — dice un servitor al meu — decât îl inghit și eu, ce mi se întâmplă“. Cu töte astea, eu stăruiam mereu să ardem mușcătura cu ferul. Intr'aceea mi-au prezentat un tiner, care la șold avea o rană vindecată. Tinerul a fost mușcat de un căne turbat înainte cu 5 ani, a mănecat și el din ficatul cănelui și de atunci nief habar n'are. De când s'au întâmplat acestea, au trecut patru luni și servitorii mei sunt deplin sănătoși, ca și mai înainte, ér ranele li-s'au vindecate. Indienii mai susțin, că cu acest mijloc (ficatul cănelui) vindecă turbarea chiar și după-ce omul a căpătat böla“.

Viața de student a lui Linné. Sunt tocmai acum 120 de ani, de când marele naturalist *Linné* a trecut la cele esterne. *Linné* a fost unul dintre studenții cei mai s'eraci, câți au studiat până acuma la universitatea din *Upsala*. El a plecat la studiu numai cu 80 fl. în buzunar. Spre norocul lui *Linné* era un tiner vicioș, curajos și scia să rabde cu paciență ori ce necaz, ce venia asupra-i. Numai ambițiunea l'a dus din *Lintz*, unde a locuit în casa d-ru'ui *Stobenz*, la *Upsala*. Mama lui dela cere a moștenit iubirea florilor, îl întrebă odată, cu ce va trăi în *Upsala*. Tinerul student îi răspunse, că acesta e lucru secundar. *Linné* avea un bun prietin, dér tot așa s'erac, ca și el, cu numele *Aretediciis*. Acesta studia de-asemenea sciințele naturale și anume pescii, ér *Linné* plantele și insectele. De multe ori în s'erăcia lor se mângăiau cu proverbul svedian: „pune pe *Smälandez* pe-o stâncă pustie din mijlocul mării și și acolo va scii să trăiescă“. *Linné* și prietinel séu erau voioși, că puteau purta nisce haine sdrențöse. Despre această amintit *Linné* la 1741 în vorbirea ce-o ținü, când fü numit profesor de universitate. El dize între altele: „In ghețele dăruite de colegii mei puneam cartöne de hârtie și apoi le lipiam cu rășină, numai ca să pot umbla, deörece ghețele (papucii) noi erau scumpi, ér punga era gölä“. În s'erile de iernă mai ales le cauza multă bătaie de cap s'erănilor studenți lipsa uleului de ars și a luminărilor. De multe ori *Linné* învërta la zarea focului din cuptorul casei de flori și cina în lunile de iernă mai domöle câte un pesce prins de amicul séu *Aretediciis*. Acest traiü a ținut mult timp, deörece atunci nu se împărțea așa ușor titula de doctor ca acum. Și după această încă au durat mulți ani, până când regele *Svediei* a luat sub patronagiul séu pe *Linné* și l'a numit profesor de universitate, i-a dăruit averi și l'a împărțit cu alte multe distincțiuni.

Literatură.

Istoria pedagogiei de V. Gr. Borgovan
O cartenouă și de mare interes pentru toți bărbații de scöală. Prețul 1 fl. 50 cr. (cu posta 1 fl. 60 cr.)

Cultura Plantelor. Din prețiosul „Manual de agricultură rațională“ al d-lui **George Maior**, profesor la școala centrală de agricultură dela Ferăstrău, în Bucuresci, a apărut în Tipografia „A. Mureșianu“ din Brașov, partea II. **Fitotechnia sau cultura specială a plantelor.** Acest volum se estinde pe 611 pagine, format mare și conține în text 202 figuri. Cuprinsul e foarte bogat, arătând cu de-amănuntul soiul, modul de cultură, bólele și vindecarea lor etc. pentru fiă care plantă, precum cereale (tot felul de bucate, ca grâu, seacă, orz, ovės, orez, lmeiū, cucuruz, hrișcă, etc.); apoi mazere, inte, măzărliche, rapiță, mac, sofran hemeiū, in, cânepă, tutun, cartofi, tot felul de sfeclă hrén, curechiū și alte multe. Apoi diferitele plante de nutreț, ca lucernă, trifoiū, mohor, cucuruzul verde de nutreț, diferite compozițiuni pentru fenațe și pășuni artificiale etc. Alt capítlu tracteză despre cultura fenațelor, altul irigațiunii, altul despre pășuni etc.

Pentru fiă-care econom, această carte e de cea mai mare trebuință, putându-i servi ca cea mai bună călăuz în toți ramii economiei sale. Asemenea scrieri nici n'am avut până acum în limba română. Tóte gazetele noastre, tóte reuniunile economice, toți bărbații noștri luminați și pricepuți în ale economiei, au salutată cu multă bucuriă aparițiunea acestei prețioase cărți, care face onóre literaturii noastre, putend sta față cu cele mai de frunte scrieri de acest fel ale celor mai culte popóre din Europa.

Tuturor economilor români, cari do resc se facă o inaintare în purtarea economiei lor, le recomandăm deci să-și procure această prețioasă carte. Prețul volumului II este 4 fl. (trimis cu posta recomandat 4 fl. 25 cr.) Pentru România 10 lei, plus porto.

Din partea întâi **Agrologia**, care tracteză despre cultivarea pământului: aratul, seménatul, gunoitul etc. etc., de asemenea se mai pot căpéta esemplare cu prețul de 2 fl. 50 cr. (plus porto recomandat 25 cr.), Pentru ambele tomuri de-odată procurate este a se plăti porto 40 cr.

Se póte procura dela Tipografia „A. Mureșianu“ din Brașov.

„**Pintea Viteazul**“, tradițiunii, legende și schițe istorice, de **Ioan Pop-Reteganul**. Acesta, pe cât scim, e cea mai completă scriere despre eroul Pintea. În ea se cuprind foarte interesante tradițiuni și istorisirii din tóte părțile, pe unde a umblat Pintea. Se află de vânzare la tipografia „A. Mureșianu“ în Brașov și la autorul în Reteag (Retteg). Prețul 20 cr. (cu posta 23 cr.).

A eșit de sub tipar, și se póte procura

CĂLINDARUL PLUGARULUI

dela Tipografia A. Mureșianu din Brașov, Prețul à 25 cr. (cu posta 30 cr.)

(Vendătorii primesc rabatul cuvenit.)

Noul călindar, întocmit anume pentru trebuințele poporului nostru — înafară de partea calenderistică, cu tērgurile, semnele timpului, diferite povețe economice pentru fiă-care lună și alte multe, — cuprinde încă un bogat material cu articuli prețioși din sfera plugăritului, grădinăritului, a economiei de vite, a economiei casnice etc.; apoi din istoria lumii, poesii de dragoste, eroice și glumețe de cei mai renumiți scriitori ai noștri; articuli și povețe pentru păstrarea sănătății și averii etc. La fine urmază diverse, glume și anuțuri. Pe pagina primă se află portretul nemuritorului Simion Bărnuțiu, ér în text o frumoasă biografă a lui. Doritorii de-a avé acest călindar se se grăbescă a și-l procura mai de timpuriu, ca să nu pățescă ca anul trecut, când *mulți și-l'ar fi procurat, dér nu mai aveau de unde, căci se vându-se tóte esemplarele.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu**.
Redactor responsabil: **Gregoriu Maior**.

Cursul la bursa din Viena.

Din 24 Decembrie 1898.

Renta ung. de aur 4% 120.15
Renta de coróne ung. 4% 97.75
Impr. cáil. fer. ung. în aur 4 1/2% . . . 119.70
Impr. cáil. fer. ung. în argint 4 1/2% . . 100. -
Oblig. cáil. fer. ung. de est I. emis. 120.70

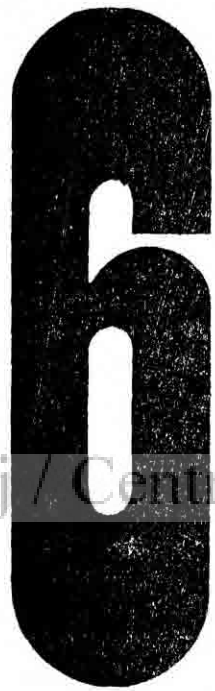
Bonuri rurale ungare 4% 95.35
Bonuri rurale croate-slavone —
Impr. ung. cu premii 157.75
Losuri pentru rez. Tisei și Seghedin . 138. —
Renta de argint austr. 101.20
Renta de hârtie austr. 101.15
Renta de aur austr. 120.80
Losuri din 1860. 140.50
Acții de-ale Băncii austro-ungară . 942. —
Acții de-ale Băncii ung. de credit. 394. —
Acții de-ale Băncii austr. de credit. 362. —
Napoleondori 9.55 1/2
Mărci imperiale germane 59.02 1/2
London vista 120.55
Paris vista 47.77 1/2
Rente de coróne austr. 4% 101.80
Note italiene 44.30

Cursul pieței Brașov.

Din 26 Decembrie 1898.

Bancnota rom. Cump. 9.47 Vând. 9.50
Argint român. Cump. 9.43 Vând. 9.45
Napoleond'ori. Cump. 9.50 Vând. 9.53
Galbeni Cump. 5.66 Vând. 5.70
Ruble Rusesci Cump. 127. — Vând. 128. —
Mărci germane Cump. 58.50 Vând. 59.50
Lire turcesci Cump. 10.72 Vând. —. —
Scriș. fonc. Albina 5% 100. — Vând. 102. —

La tóte

Trageri a Losurilor-Jurnaliste
costă un los numai

1 Corónă.

Câștigul principal în valóre de

100.000
coróne.

5 à 20.000 cor. etc. etc.

Prima tragere
neamânata va fi
în săptămâna viitoare Mercuri.

Losuri recomandă:
Iacob Adler și Fratele.

Nr. 6390-1898.

Vândare de otrăvuri.

Referitor la vânzarea, respective procurarea otrăvurilor precum: **arsenic, strichnin, fosfor, etc.** pentru nimicirea animalelor stricaciose de casă și câmpuri, d. es. **cloțani, șóreci, hărciogii** etc., dispune Inaltul ministeriu de interne prin ordinațiunea de sub Nr. 104455/VI-b. următoarele:

1. Vânzarea otrăvurilor pentru nimicirea animalelor domestice stricaciose, precum cloțani și șóreci, o pot indeplini spíteerii și droguistii, numai pe temeiul unei concesiuni estradate de autoritatea polițiană de prima instanță; de aci rezultă, că otrăvurile pentru amintitul scop nu au de a-se da din partea spíteerilor numai simplu pe temeiul receptelor medicale seu veterinare, îndată-ce acestor recepte nu este accludată permissiunea respectivei autorități.

2. Permissiunea pentru procurarea otrăvurilor se dá din partea autorității polițiane de prima instanță, luându-se în considerațiune însă referințele medicale și scopul. Acestă autoritate se deobligă, că în referitorul certificat să amintescă încerderea în partida care și asigură acest certificat, mai departe calitatea otrăvei cerute, și în fine cantitatea ei în cifre și litere, după cum o recomandă experții autorității sanitare. Certificatul are să se provadă tot-deuna cu sigilul competenței autorități.

3. Acelor persoane, cari se ocupă cu vânzarea articolelor de alimentațiune, precum morari, brutari, vânzătorii de făină, măcelari etc., le este interzis extradarea certificatelor pentru otrăvuri.

4. Aceste certificate se păstrează din partea vânzătorilor otrăvurilor și au de a-se întrebuița ca aclude la catastivele lor de afaceri — §. 7 a instrucțiunii de sub Nr. 111005/94.

5. Chiar și acele persoane, cari e profesione se ocupă cu nimicirea cloțanilor și șórecilor sunt îndreptățite de a-și procura otravă numai din cas în, cas pe temeiul certificatului autorității. Cu ocaziunea esoperării certificatului au de a declara, cu referință la punctul 3, că unde, cum și când voese să folosescă otrava.

6. Otrăvurile pentru nimicirea șórecilor de câmp, cloțanilor de apă, hărciogilor și altor animale stricaciose economiei de câmp, sunt de a se procura tot sub condițiunile sus amintite, de-óre-ce dispozițiunile ordinațiunii de sub Nr. 23542/1895 se referă numai asupra obligăminturilor referitoare la scopurile pentru vênat și acele forestierale.

7. Nemântinerea dispozițiunilor acestei ordinațiuni invólvă în sine o transgresiune, și întru cât acesta nu cade în dispozițiunile §-lui 108 al art. de legd XL. din 1879, seu în dispozițiunile altor pedepse mai grele, se pedepsece pe temeiul acestei ordinațiuni cu **arest până la 15 zile** seu cu o **pedepsă până la 100 fl.**

Brașov, 4 Decembrie 1898.

451,1-3,

Căpitănatul orășenesc.

Se caută

un șef de atelier, care se cunnoscă bine tehnica tipografiei și care, pe lângă limba română, se poseadă și limba germană seu francesă. — A se adresa la Tipografia diarului „Adeverul“ Bucuresci.

450.1-2.

„Gazeta Transilvaniei“ cu numărul 15 cr. se vande la **Eremias Nepoții.**

Lucrări de legătorie de cărți.

Wilhelm Haydecker

legător de cărți, și lucrător de galanterii,
Brașov, Strada Porții Nr. 22.

Recomandă Onoratului public dela oraș și dela sate

Legătoria sa de cărți,

ce esistă de 14 ani cu cel mai bun renume și este mult mărită și din nou arangiată cu 9 mașini diferite.

Se efectuesc tóte lucrările ce cad în sfera legătoriei de cărți, dela cea mai simplă carte de școlă legată, pâna la cea mai fină **legătură de lux în piele, catifea, mătase, pluș, pânză** etc. esecutând cât se póte de bine și de esact.

Avend lucrătorii de tóte specia escelent pregătiți, această legătoria de cărți **póte se esecute lute și foarte ieftin** tot ce se póte cugeta mai bun în aceste lucrări.

Lucrări de galanterii, passepartout, cartonage etc. în tóte esecuțiunile posibile.

Despărțemént deosebit pentru legarea cărților comerciale, protocoalelor pentru autorități și oficiilor comunale, cu un personal anume instruit pentru acesta; cel mai durabil și cel mai practic mod de legat.

Tipăresce inscripțiuni pe pantlici de cununii și la stéguri etc.

WILH LM HAYDECKER,
legător de cărți,
Strada porții Nr. 22.

53-0

Strada porții Nr. 22.